

75 Kč obžalovanému S-ovi, který je ihned prodal zase obchodník R-ovi po 80 Kč. Nálezací soud neshledává v této činnosti obžalovaných skutkové podstaty přečinu řetězového obchodu z důvodu, že oba obžalovaní jsou živnostensky oprávněni k obchodování zbožím všeho druhu, tedy i kloboky nehotovými. Budiž ponecháno stranou, že živnost agentury, na kterou zní jeden ze živnostenských listů S-ových, spočívá dle třetího odstavce § 59 živn. ř. v získání objednávek pro jiné živnostníky, neobsahuje tedy obchodování na vlastní účet, a že nálezací soud nezjišťuje, zda živnostenské listy obou obžalovaných, znějící na obchodování smíšeným zbožím, byly neobmezené či zda živnostenská tato oprávnění obžalovaných byla ve smyslu čtvrtého odstavce § 38 živn. řádu (zákon ze dne 4. července 1869, čís. 205 ř. zák.) obmezena na prodávání výrobků při provozu pouze místním. Než názor nálezacího soudu, že živnostník, k obchodování jednotlivým zbožím živnostensky oprávněný, není ohledně tohoto obchodování nikdy zbytečným mezičlánkem, je v této povšechnosti — jak zmateční stížnost veřejného žalobce právem vytýká dle čís. 9 lit. a) § 281 tr. ř. — právně mylným. Účelem zákona o válečné lichvě jest, čeliti účinku mimořádných poměrů válkou vyvolaných, zejména nedostatečnosti výroby, aby přes tyto obtíže zásobování obyvatelstva předměty potřeby dalo se co možná nejvydatněji, nejrychleji a nejlevněji. Za tím účelem napadá zákon zejména veškeré rejdy a výhonky obchodu, k nimž ony mimořádné poměry dávají podnět, příležitost i naději na zisk a jimiž zboží na přechodu z výroby do spotřeby zbytečně se zdržuje nebo zdražuje. Zákaz řetězového obchodu zejména čelí proti tomu, by přechodu zboží z výroby do spotřeby nesúčastnil se větší počet činitelů, než dle ústrojí hospodářského je nutno, neb alespoň účelno. Zákon nerozeznává, vsunula-li se zbytečně do přechodu zboží osoba, jinak k obchodování oprávněná, či osoba jiná. Zákonná ochrana zájmů spotřebitelstva byla by neúplná a nedostatečná, kdyby živnostníkovi bylo, — bez ohledu na účelnost nebo zbytečnost jeho překupnické činnosti pro zásobování spotřebitelstva tím kterým zbožím — dovoleno, použití jakékoliv příležitosti ku docílení osobního zisku. Ku zbytečnosti vsunutí se obžalovaných jako překupníků v tomto případě poukazuje okolnost, že jde o polotovary, tedy o zboží, o němž je nanejvýše pochybno, bylo-li ku přechodu jeho z továrny do rukou spotřebitelů třeba jiného mezičlánku než snad živnostníka kloboučníka, který polotovary dohotovuje. Okolnost, zda ceny, za které polotovary byly obžalovanými prodávány, jsou přiměřeny čili nic, je bez významu, ježto ku skutkové podstatě řetězového obchodu stačí již pouhé zbytečné zdržování zboží. Nálezací soud použil proto nesprávně zákona co do pojmu řetězového obchodu tím, že vyloučil zbytečnost vsunutí se obžalovaných povšechně pro živnostenské jejich oprávnění, aniž uvažoval o tom, zda překupnická činnost obžalovaných byla v tomto případě hospodářsky nutná neb alespoň účelná či zbytečná a neužitečná.

Čís. 845.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Trestného činu dle § 13 lich. zák. dopouští se i konsumní spolek, nutí-li své členy, by současně odebrali zboží, jehož nepotřebují.

(Rozh. ze dne 12. května 1922, Kr I 886/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudu v Praze ze dne 9. dubna 1921, pokud jím byly dle § 259 čís. 3 tr. ř. obžalované Hedvika F-ová a Marie F-ová sprostěny z obžaloby pro přečin dle § 13 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje pouze důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. První soud přijal za prokázáno, že obžalované Hedvika F-ová a Marie F-ová jakožto prodavačky v dělnickém konsumu v B. v únoru 1921 odepřely Amálii U-ové prodej máku, tedy předmět potřeby, nebude-li současně odebráno jiné zboží, totiž umělý tuk »Ceres«, že svědkyně Amalie U-ová přišla si pro mák do konsumu dvakrát, a že jí pokaždé bylo obžalovanými řečeno, že jí mák neprodají, nevezme-li také »Ceres«. Tím byly bezvadně zjištěny všechny podstatné zákonné známky přečinu, naznačeného v § 13 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. ve směru objektivním. Nalézací soud přes to neshledal skutkové povahy uvedeného přečinu v činu obžalovaných, odůvodniv to tím, že se jednalo o konsumní úsporný a stavební spolek, který prodává pouze členům, a nikoliv o podnik výdělečný, a že jednáním obžalovaných neměl býti nikomu opatřován zvláštní neoprávněný zisk na úkor spotřebitelů jiných, ježto všichni členové spolku, také U-ová je členem, mají účast na zisku i ztrátě podniku a případná ztráta jednotlivcova, kterou utrpěl tím, že »Ceres« koupil, aniž ho potřeboval, jest po případě nahrazena ziskem, docíleným pro všechny členy jeho prodejem. Avšak náhled, na němž nalézací soud založil osvobodující výrok, jest právně mylným. Zákon o trestání válečné lichvy nečiní v § 13 rozdílu mezi obyčejným obchodníkem a mezi konsumním spolkem, jak vidno ze slova »kdo odepře«. Ke skutkové podstatě přečinu dle § 13 nevyžaduje se ani zisku, ani ziskuchtivého úmyslu, na ceně zboží při tom vůbec nezáleží, a účelem tohoto ustanovení jest, aby kupující nebyl donucován odebrati zboží, kterého nepotřebuje, vázaností a prodejem zboží požadovaného. Proti takovému donucování musí býti chráněn člen konsumního spolku proti prodávacům v něm právě tak, jako jiný kupitel proti obchodníkům, a že odpovídá i právnímu citu obyvatelstva, tomu nejlépe nasvědčuje okolnost, že Amalie U-ová, ač je členem konsumního spolku, dovolávala se ochrany úřadů proti jednání zřízců konsumu. Nelze nahlédnoti, proč by členové konsumních spolků byli v této věci hůře postaveni než ostatní kupující a proč by byli vylučováni z ochrany lichevního zákona, který má za účel zabezpečiti předměty potřeby všechny konsumenty bez ohledu na jich poměr k prodávajícím. Rovněž nelze porozuměti, proč by jednotliví členové spolku, kteří se dají donutiti ke koupi zboží, jehož nepotřebují, přispívali placením nevýhodné ceny ke zvýšení zisku nebo zmenšení ztráty ostatních členů spolku. Nerozhodným jest, jak si obžalované vykládaly příkaz správce konsumu Františka Š-a, aby doporučovaly nákup »Ceresu« při koupi jiného zboží, neboť i kdyby byl Š. dal přímo příkaz k odepření prodeje máku, nebude-li odebrán zároveň »Ceres«, což nalézací soud však za

prokázáno nemá, přece by tím nebyly obžalované sprostěny trestné zodpovědnosti. Poněvadž nalézací soud, vycházející z nesprávného právního posouzení věci, vyloučil subjektivní vinnu obžalovaných, nelze rozhodnouti ve věci samé, přes to, že jest v rozsudku bezvadně zjištěna skutková podstata přečinu dle § 13 zákona lichovního ve směru objektivním.

Čís. 846.

**Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).
Pokud jest kůň předmětem potřeby.**

(Rozh. ze dne 12. května 1922, Kr II 346/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichovního soudu při zemském soudě v Opavě ze dne 22. března 1921, jímž stěžovatel uznán byl vinným přečinem dle § 7 (3) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku první stolice, jímž byl uznán vinným přečinem dle § 7 (3) zákona o válečné lichvě, uplatňuje z důvodu čís. 9 lit. a) § 281 tr. ř., že koně — vyjma koně jatečné — nejsou předmětem potřeby ve smyslu zmíněného zákona, že 10procentní zisk, jaký přiznal nalézací soud stěžovateli, je nepřiměřeně nízký a že při posouzení zřejmé přemrštěnosti ceny vycházející jest ze skutečné ceny předmětů. V onom směru dovozuje, že předměty potřeby ve smyslu § 7 zmíněného zákona jsou jen věci významu pouze druhového, které připouštějí jakési stejnoměrné oceňování dle svého poměru k potřebám lidským, zejména vzhledem k tomu, že se jimi nakládá a obchoduje často a jednoměrně; předměty potřeby jsou prý proto sice koně, určení k porážce, které lze oceniti dle množství masa a kůže, z nich získaného, nejsou však jimi koně, pokud se jich užívá k účelům jiným. Než předměty potřeby rozumí zákon o válečné lichvě, jak se podává z definice § 1, bez rozdílu věci movité, které slouží přímo nebo nepřímo k ukojení potřeb lidských a potřeb zvířat domácích. Okolnost, že jednotlivý spotřebitel kupuje určitou věc (species) vzhledem ku zvláštním poměrům a ku nahodilým vlastnostem této určité věci a že ze zvláštní záliby pro tyto neobyčejné vlastnosti a pro zvláštní poměry uvoluje se zapraviti cenu mimořádnou, může ovšem přijíti v úvahu při posouzení otázky, zda jedná se skutečně o potřebu či pouze o pouhou libůstku osoby, která si věc opatřuje, zejména však také při posouzení otázky, zda bylo při zcizení (nákupu) této věci využito mimořádných poměrů válkou vyvolaných, ježto zákon o válečné lichvě směřuje pouze k tomu, aby se spotřebitelům dostalo za ceny přiměřené ukojení jejich potřeb, nikoliv však též k tomu, aby se potřeby spotřebitelstva ukojily zvláštním způsobem konkrétními věcmi, na kterém, případně na kterých spotřebitel-jednotlivec ze zvláštní záliby sobě zakládá. O takovou věc, jejíž cena utvořuje se mezi stranami dle zvláštních poměrů, dle zvláštních nahodilých vlastností věci a dle zvláštní záliby kupujícího, nejde obyčejně při koních a